

Adam Zygmunt (UW)

Tytuł: Nowoczesna melancholia. Przypadek prozy Jaroslava Rudiša

Abstrakt

Nowoczesność, tak, jak ją opisywał Marshall Berman należy rozumieć jako ciąg nieustających przekształceń, zaników i wzlotów kolejnych formacji społecznych, kulturowych i ekonomicznych. Z tego wynika, że świat nowoczesny jest dalece niestabilny. Pojawia się pytanie, jak w takim świecie odnajduje się człowiek? Czy doświadczenie nowoczesności jest związane z odczuwaniem melancholii mającej swoje źródło w zjawiskach, które musiały przeminąć? Ślady tak rozumianej melancholii możemy odnaleźć w twórczości literackiej współczesnego pisarza czeskiego - Jaroslava Rudiša. Na przykładzie dwóch jego utworów: *Aleja Narodowa* oraz *Ostatnia podróż Winterberga* pragnę pokazać, jak podmioty doświadczające nowoczesnych przemian obierają różne taktyki odnajdywania się w rzeczywistości, w której nie chcą bezpośrednio partycypować i jaką rolę odgrywa w tym procesie melancholia. *Aleja Narodowa* to opowiadanie, w którym melancholia staje się dla głównego bohatera uczuciem będącym motorem napędowym działań, ale jednocześnie uczuciem destrukcyjnym, wypieranym, do którego nie chce się przyznawać. W przypadku *Ostatniej podróży Winterberga* melancholia zmusza tytułowego bohatera do prób odtwarzania rzeczywistości już dawno minionej, której nigdy nie doświadczył, ale tylko w niej może czuć się bezpiecznie i stabilnie. W obydwóch tekstach niepoślednią rolę odgrywa przestrzeń literacka, będąca nośnikiem pamięci i jednocześnie matrycą, na którą można nakładać wartości wypływające z melancholijnego spojrzenia na świat. Na podstawie wybranych tekstów chciałbym rozstrzygnąć, czym jest nowoczesna melancholia w ujęciu Rudiša i jak autor formułuje jej rolę w kształtowaniu tożsamości podmiotu.

Słowa kluczowe

Melancholia, Jaroslav Rudiš, czeska literatura współczesna, przestrzeń, nowoczesność

Nota o autorze (w tym: stopień naukowy, afiliacja, dane kontaktowe)

Adam Zygmunt – Uniwersytet Warszawski, Wydział Polonistyki, Instytut Sławistyki Zachodniej i Południowej. Adres e-mail: a.zygmunt2@student.uw.edu.pl